

Kis magyar „ki mit tud(ott)”?

14 NÉPSZABADSÁG

ÉRVEK, VÉLEMÉNYEK

Komolyra fordítom a szót

A hatalmon lévő a Kádár-korszak évtizedeiben tabukkal bástyázták körül mindazt, ami összefüggött hatalomra jutásuk vizsgolygató körülményeivel. Ezt undorították, de logikusnak is találtam, és meg voltam győződve arról, hogy ha egyszer – börtönkifejezésel élve – borul a stélási, akkor maga alá temeti a rendszer fennmaradását oly sokáig biztosító tabukat is.

Ez nem így történt. Megalapozatlan volt ebből a szempontból is az a reményünk, hogy a szabadsághány megszünte sza-

kalálást pedig a per nénelv sze-replői és ezek örökösei, barátai akadályozzák. Az egész per nem adható ki, egyebár, már csak az iratok roppant mennyisége miatt sem. Viszont részleteket sem ragadhatsz ki belőle, mert akkor óhatatlanul önlényes volna a válogatás. Ezt a két tabukonzerváló érvet többnyire ugyanazok hangoztatják, a régi tabuk régi ellenségei. Hivatkozási alapjuk hibás, hiszen – mint ezt július 29-én a Népszabadságban kifejtettem – a személyes jogok nem ter-

Elismerem: az írás előírását megértve számoltam be arról, hogy nemcsak Bohó itéli el a forradalomból mindazt, ami túlhaladt a pártellenzék eredeti elképzelésein. Izléstelenségem azonban nem mérközhét kiváltó okával: bulitársi „Ez van!” ki-lások kíséretében kétszer egymás után összekapcsolom Bohó nevét Nagy Imrével. Erre nem kerülhetett volna sor, ha nem akadnának olyan „forradalmárok”, akik mindmáig tragédiának tekintik a fegyveres felkelést. Katastrófnának élték és

fordítom a szót. Cikkem visszatér arra készített, hogy meggyőzzem a Bohót kitüntető kuratórium névsorát, és azót nem térek magamhoz. Hegedő B. András, a kuratórium titkár: aki aprólékosan ismerte Bohó viselt dolgait, szétküldte az általa kitüntetésre javasoltak listáját. De ő, jaj, kiknek küldte a Mindenekelőtt a bizottság elnökének, Gónca Árpádnál Góncznek tudnia kellett, hogy miféle személyt terjesztette elébe, noha nem élte meg a kitüntetését közszereplésére

Komolyra fordítom a szót című írásában (Népszabadság, 1996. szeptember 16.) **Eörsi István** szerény személyemet is „lelkiismerete lezser pihentetésével” illeti azzal kapcsolatban, hogy a Nagy Imre-emlékérem júniusi kitüntetettjei között arra méltatlan is találtatott. Nem erről van szó, de felelősnek érzem magam a döntésért, ezért a Nagy Imre-emlékérem kuratóriumában viselt tagságomról ezennel lemondok. (A körülmények véletlen alakulása folytán ez az aktus formailag sajnos kissé groteszk, ugyanis a jelenlegi kuratórium épp legutóbbi, júniusi ülésén határozott arról, hogy befejezi tevékenységét és jogutódként egy másik testületet kér fel az emlékérem adományozására.)

Visszaemlékezve úgy rémlik, hogy évekkel ezelőtt – inkább csak elejtett félszavakból – hallottam arról, hogy a kitüntetett annak idején állítólag a börtönparancsnokság eszköze-ként vált rabtársai között ismertté. Hasonlókat azonban az országban többekről is hallottam, de az ilyen szállongó híresztelésekkel nem foglalkoztam (többek között ellenőrizhetetlenségük és nem kizárható célzatosságuk miatt sem). Ez az attitűd lehet ugyan magánügyem, de elismerem, hogy a kuratórium tagjaként viselnem kell a belőle eredő gondatlan-

ság ódiúmat és objektíve felelősség hárul rám, hogy folt esett annak becsületén. Ezért következményeit levonom.

Utóirat. Nincs – sőt mondhatnám, legkevésbé van – kifogásom az igazság – de a teljes igazság! – kiderítése és feltárása ellen. Ha azonban belegondolok abba – és ezt **Eörsi Istvánnak** is javaslom –, hogy mi folyik évek óta az átvilágítás és az ügynöktörvény, sőt a sortűzek vagy akár csak a levéltárak kutatói hozzáférhetősége terén is, akkor sajnos úgy érzem – szokványos fordulattal élve – aránytévesztésbe és pótcselekvésbe bonyolódik. Az igazságot természetesen akkor is ki kell mondani, ha kitűnik, hogy az áldozatok némelyike is vétkes lett. Amíg azonban az őket azá tevő, felettük személy szerint ítélező bírák és a vallo-másokat kicsikaró nyomozók névtelenek maradhatnak személyiségi jogaik védelme alatt, addig nincs egyensúlyban az igazságtétel és nem egészen meggyőző az igazság kiderítésének szent mazochista dühe.

Vagy már úgyis mindegy, ha lúd, legyen kövér, szerezzünk még nekik és másoknak egy kis örömet, hadd dörzsöljék kezüket: „Nem elég, hogy mi öltük őket, azt is megértük, hogy ők is gyilkolják egymást?”

Forintos György
szociológus